

tre och t. o. m. fyra mil, så att på en tio mils jernväg skulle belöpa sig ett antal af 3 à 400 000 invånare. Vi skulle således, för att ega jernvägar i samma förhållande till innevånarantalet, behöfva in summa på sin höjd 50 mils jernväg, och dervid skulle vi stanna. Vi skulle aldrig bygga mera d. v. s. ungefär jernvägen S:t Petersburg–Riihimäki–Helsingfors–Tavastehus. Då skulle vi stå på samma ståndpunkt som de påpekade länderna. Utgör detta något bevis, när det gäller ett land sådant som vårt? Det är ju alldeles klart, att om vi alls vilja hafva jernvägar, så måste vi bygga mångdubbelt mera, emedan vårt land är så vidsträckt och så glest befolkadt. Härtill måste vi komma, härtill måste vi åtminstone sträfva och sätta vår ära deruti, endast vi bygga så, att vi icke ruinera landet. Jag skulle också anse det för orätt, att landet skulle betungas med nya skatter, för att bygga jernvägar. Men om skatterna naturligen stiga och lemna så mycket öfverskott, att räntorna på jernvägslån kunna betäckas, då är det högst önskligt att dessa medel sålunda användas. Jag skulle icke heller anse det för rätt att bygga så, att vi genom upptagande af utländska lån riskera att vår export icke skall återföra det guld som går ut för annuiteterna på lånen. Det är detta som vi måste akta oss för, och dertill är det rätt och försigtigt att icke göra lån på lån. Jag skulle också anse det för orätt att bygga, om våra banor hade visat att de icke betäcka räntan, eller att icke ens kostnaden för trafiken skulle betäckas, såsom tyvärr förhållandet lär vara med Hangöbanan. Om förhållandet skulle visat sig vara sådan äfven på våra statsjernvägar, så vore det skäl att betänka sig, förrän man fortsätter. Men jag hör till min verkliga förvåning, att äfven den nya Tavastehus–Tammerfors–Åbo banan kommer att rikligt betäcka trafikkostnaderne, oaktadt den så nyligen öppnats. Då man är alldeles säker att för denna bana icke behöfva tänka på annat än räntorna på lånen, så kunna vi väl bygga någon ny bana och återigen riskera möjligheten att något år få sörja t. o. m. för trafikostnaderne, hvilket jag dock tror icke skall blifva fallet för den nordligare delen af den bana, som nu är föreslagen. Jag är för min del mycket säker på, att den lika snart som Åbo–Tammerfors–Tavastehus banan skall sköta sig sjelf, och skall sköta sig ganska väl, nemligen till den del, som först skulle byggas, Etseri–Nikolaistad. Om den återstående delen icke skulle bära sig lika bra, så vågar jag dock tro, att risken icke är stor, isynnerhet då nu är fråga att bygga utan att betala ränta på kapitalet. Jag vågar icke längre upptaga ståndets tid; men jag hyser det hopp, att Ridderskapet och Adeln hvarken skall gå in på förslaget att ingen bana bygges, eller på förslaget att bygga rolighetsbanor utmed kusten.

174 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 3. & 4.XII 1877

Protokoll fördt hos Finlands Ridderskap och Adel

Herr *Snellman*, J. V.: Med intresse har jag hört herr *Moland*ers andraganden vid behandlingen af Statsutskottets betänkande både i lördag och i dag. Jag kan icke säga annat, än att jag funnit desamma vara välbetänkta, och att jag vore beredd att understödja dem. Men det är dock en sak, som berörts såväl af herr *Molander* som af herr *von Althfan*, angående hvilken jag skulle önska inlägga en liten protest. Man har nemligen ansett, att försäljning icke borde ske från statens skogar till hvad man anser vara allt för lågt pris, utan att man bör

vänta på kommande bättre tider och då sälja till högre pris. Detta är en gammal lära hos forststyrelsen. Men man vet, såsom också af herr von Alftan särskildt blifvit framhållet, att största delen af kronans skogar äro belägna i Uleåborgs län upp vid Lapplands gräns. Jag skulle tro, att man kommit till den erfarenhet, att furuträden derstädes redan vid en 150 års ålder taga kärnröta, kanske tidigare. Det är också fallet, att skogen der växer långsammare, årsringarna äro klenare och längre tid erfordras för att träden skola uppväxa derhän att af dem fås dugligt sågtimmer, sådant, som der lönar sig att afverka och transportera. För sågvirke, tjenligt till engelska plankor, fordras der en nog hög ålder på träden. Man må räkna huru man vill angående rätta åldern, då träden äro mogna och öfvergå till öfvermognad samt börja angripas af kärnröta, så om vår forststyrelse t. o. m. säger: uti skogarna kunna tagas årligen 1 000 000 mogna stammar, kan jag icke komma till annan konklusion än att, om forststyrelsen ett år underlåter att taga ut de mogna stammarna, inträffar det att ett lika antal stammar angripas af kärnröta, och så undan för undan. Äfven om man några år säljer mindre än en miljon stammar, torde kalkylen blifva en missräkning. Låter man i flere år trädet stå qvar, så riskerar man naturligtvis allt större förlust. Man måste således, när det är fråga om att vänta, till dess man får högre pris, enligt min tanke beräkna, om detta högre pris betäcker de gjorda förlusterna, och om derutöfver detta högre pris gifver någon vinst. Hårtill kommer en annan omständighet. De äro icka många, som spekulera på virke ur kronans derstädes belägna skogar; deras antal är mycket inskränkt. Det är naturligt, att då konjunkturerna äro dåliga, kunna de icke bjuda samma pris, som då de äro goda. Men de äro nödvändigt beroende af kronans skogar. Skola de alltså, om styrelsen tycker att det ena eller andra året skogspriset faller för lågt och vågar sälja, låta sina verk stå och upphöra med sin rörelse under dessa år, så kommer af uppskattningen, huru mycket man borde få per kubik-fot, att bero, huruvida dessa verk skola bestå eller icke. Men saknas sågar, får kronan ingenting för sina skogar. Det är derföre enligt min tanke – och jag har haft anledning år efter år att tänka härpå och har år efter år hört saken diskuteras, utan att jag kunnat komma till någon annan öfvertygelse – icke riktigt, att en sådan hushållning med kronoskogarne iakttages i dessa nordliga trakter. Annat är förhållandet och vore förhållandet, om kronan skulle i sydliga delar af landet ega skogar. Der både växer skogen hastigare, tilltager hastigare i tjocklek, och der bevaras den längre, så att sågtimmer kan fås friskt och godt af 150 till 200 års, kanske 250 års träd. Jag vågar icke uppgifva någon bestämd åldersgräns. Jag har sett på expositionen afskarningar af mycket gamla träd utan tecken till någon kärnröta. Det vore ett annat förhållande, om kronans skogar skulle ligga i södra Finland. Men endast i sydvästra Finland eger kronan ett antal skogar.

Denna reservation har jag velat göra. Jag erkänner all den möda Statsutskottet gjort sig, icke endast vid uppgörandet af detta betänkande, utan också af dess betänkande angående statens inkomster och utgifter. Jag vill icke heller tillmäta mig något bedömande öfver detta arbetes beskaffenhet, utan vill gerna erkänna att detsamma har all möjlig förtjenst. Jag tror dock, att anmärkningar kunde göras. Och afgjordt är min öfvertygelse den, att så beskaffad är dock framställningen icke ens i nu föreliggande betänkande, att ständerna med godkännande af Statsutskottets budgetberäkning för allmänna statsfonden skulle kunna fatta beslut o. s. v. såsom i betänkandet föreslås.

Ett sådant godkännande vore icke på sin plats. Ty väl är det antagligt, att ett större antal af landtdagens ledamöter genomläst detta betänkande än det förra, och att också säkert flere kunna bilda sig en öfvertygelse, angående hvad detta betänkande innehåller, än angående innehållet af det tidigare betänkandet, i afseende å hvilket jag tror att jemförelsevis få hafva kommit att vinna en egen öfvertygelse. Men dock torde äfven deras antal, som underkastat detta betänkande en så noggrann pröfning, att de kunna underskrifva och godkänna detsamma, vara mycket ringa. För min del kan jag icke underskrifva riktigheten af utskottets kalkyler, ehuru jag icke heller anser det påkalladt att göra några speciela anmärkningar, och icke ens vill bestrida denna riktighet. Men jag skulle anse det för min del vara tillräckligt och hemställer till höglofliga ståndet, om icke det kunde sägas: att ständerna, sedan de tagit kännedom om utskottets budgetförslag eller efter tagen kännedom af utskottets budgetsberäkning, besluta så och så. Man skulle då kanske icke sagt mera än man med godt samvete kan säga.

10

⟨4. XII 1877⟩

Herr *Snellman*, J. V.: Fråga har väckts, huruvida ständerna borde eller icke borde bidra till fängelsebyggnaderna och i hvilken mån, eller huruvida denna omsorg borde öfverlemnas åt regeringen och byggnaderna af statsmedel bekostas. För min del finner jag det, om det tillåtes mig så säga, besynnerligt att ständerna, som redan genom beslut vid landtdagen 1863–1864 föranledt att strafflagen blifvit ändrad och föranledt detta genom löftet om medel till fängelsebyggnaderna, nu börja diskutera, huruvida ständerna skola honorera sina löften eller icke, det vill säga huruvida genom ständernas förvällande de mildare lagar, hvilka länge fått vänta på promulgation, ännu under ett decennium eller mera skola fortfara att förblifva ett tomt ord. Det var endast en misräkning, som vållade, att fängelsebyggnaderna icke kunde företagas med de medel, hvilka ständerna för ändamålet år 1863 hade anvisat. Man hoppades på större inkomster icke endast utaf bränvinsskatten, utan också af bevillningen, och det var på bränvinsskatten som detta anslag för fångelserna anvisades. Såsom alla känna, vållade missväxtåren att, då husbehofsbränningen upphäfdes och fabriktillverkningen infördes, denna senare i början var ytterst ringa, så att skatten icke ens ersatte statsverket för husbehofsbränningsskatten, ja icke ens betäckte kostnaderna för kontrollen. Det var detta förhållande, som vid 1867 års landtdag vållade, att ingenting kunde från ständernas sida tillgöras. 1872 hade förhållandena redan mycket förändrat sig. Likväl hade bränvinsskatten icke stigit till sådant belopp, att ständerna ansågo sig kunna anvisa denna utgift på denna skatt, utan beviljade medel af allmänna bevillningen såsom en nödfallsutväg, på det icke fångelsereformen skulle ytterligare fördröjas.

20

30

40

För min del vågar jag således anse, att ständerna redan längesedan förbundet sig, gifvit sitt ord derpå, att fångelsereformen icke skall fördröjas, såvidt på ständerna beror. Och då nu rikliga tillgångar förefinnas, för att honorera detta löfte, så vågar jag för min del anse att ingen tvekan härom borde uppstå. Man må beräkna, att statsverket har tillgång att bekosta fångelserna. Sådana beräkningar ställda på framtiden, när de angå statsverket, äro dock högst vanskliga, af orsak att i vårt land statsinkomsterna till en stor del bero på tullinkomsterna, och dessa, såsom erfarenheten lärer, kunna vara mycket vexlande. Nu gifver tullinkomsten med alla de poster, som deri ingå, 12 miljoner. Det var en tid, då den icke gaf mer än fem miljoner. När sådana

50

omkastningar kunna ske, äro beräkningarne på statsverket för framtiden mycket osäkra. Det är sannt, också bränvinsskatten är underkastad samma vexlingar. Ett par hårda år komma att mycket nedsätta densamma. Men jemförelsevis kunna ständerna dock beräkna sina tillgångar vida säkrare än statsverket kan beräkna sina. Man må anmärka att något hade kunnat vara ogjordt, någon statsutgift insparad; men det är svårt att afgöra härom utan närmare kändedom om förhållandena. Men må så vara. Med mycken frikostighet har dock å andra sidan regeringen åtagit sig att betala ständernas skulder. När byggandet af S:t Petersburg-Riihimäki banan beslöts, och ständerna beviljade anslag till annuiter för ett jernvägslån, så skulle dock de inkomster, hvilka bränvinsskatten den tiden gaf, icke hafva gjort det möjligt att upptaga detta lån. Hans Majestät ansåg ärendet för skyndsamt, emedan påbörjandet af jernvägsarbetena kunde betraktas såsom ett undsättningsarbete, och emedan vid den tiden i landet rådde stor penningefattigdom och indragandet af ett sådant lån kunde verka till upphjelpande af hela vår finansiela ställning. Det var i sammanhang härmed som de indelta bataljonerna indrogos och som militiefonden sattes i stånd att betala räntan på jernvägslånet. Det var icke fråga om någon återbetalning, ty Hans Majestät ansåg denna utbetalning ske för lindrande af nöden i landet. Ständerna kunde således icke vara förpligtigade att återbetala denna ränta på jernvägslånet. Också har en sådan förpligtelse icke blifvit ständerna ålagd. Men emellertid har på Hans Majestäts befallning, jag förutsätter på förslag af Kejsarliga Senaten, allmänna statsfonden åtagit sig att återbetala detta förskott ur militiefonden af två miljoner. Derigenom hafva de å bränvinsskatten influtna medlen kunnat komma kommunikationsfonden tillgodo, och man kan säga, att ett anslag på denna skatt för fångelserna, på samma gång det vore ett uppfyllande utaf ständernas gifna löfte, endast vore ersättning för en del af räntan på det jernvägslån som med ständernas garanti upptagits. Deri ligger således äfven mycken billighet.

Jag erfar att förslag här blifvit gjordt att från bränvinsskatten skulle för fångelserna anslås en miljon, eller kanske endast en del af summan och resten ur bevillningsmedlen. Jag skulle förena mig i detta beslut, om det helt enkelt lydde på en miljon af bränvinsmedlen och icke till någon del af bevillningsmedel. Det är kanske djerft att säga, men jag kan icke undertrycka det, att ständerna förfarit och förfara mycket principiöst, deruti nemligen, att, då ständerna disponera öfver medel utan någon direkt skattläggning på folket, öfver sådana medel nemligen som bränvinsskatten, hvilken är ett frivilligt skatteåtagande, ständerna likväl landtdag efter landtdag pålägga folket nya skatter, förhöja allmänna bevillningen, förhöja kartasigillataafgiften, såsom nu föreslås, att ständerna föranleda sjöfartsafgiftens påläggande o. s. v. slås, allt ökade skatter som landet har att bära, allt detta utan nödtvång, helt och hållet godtyckligt. Det är icke sagdt att jernvägar skola byggas med besparade medel; detta är tvärtom i min tanke principiellt orätt. Ty jernvägar byggas, för att gagna en lång framtid och i alla länder har därför ansetts nödvändigt att pålägga kommande generationer deras andel i kostnaden, emedan de äro de som egentligen komma att draga frukterna af sådana företag. Om nu denna gång till följd af ett sådant ständernas förfarande att pålägga landet andra skatter, och derigenom bespara inkomsten af bränvinsskatten, tillgångar finnas, så må så vara att dessa direkt användas till jernvägsbyggnader, så långt de räcka. Men att härigenom göra bränvinsskatten till en helig tillgång, hvilken icke skulle få användas till något annat ändamål,

detta vore högst oklokt. Ty anförda förfarande att pålägga folket skatter, ehuru penningar finnas, skulle fortsättas genom att låta någon del af anslaget för fångelserna tynga på allmänna bevillingen, i hvilket utgörande deltaga icke endast de förmögna och bergade i landet, utan mången, om hvilken man kan säga, att hvad han betalar i bevillingsskatt betalar han af sitt dagliga bröd. Såvidt jag vet, är det också endast för de förgångna fem åren beslutat att öfverskottet af bränvinsskatten skall, utöfver de anslag som nu äro anvisade på densamma, gå till kommunikationsfonden. Men icke är något sådant beslut fattadt för de kommande fem åren och ännu mindre för evärdeliga tider, så att bränvinsskattsmedlen aldrig få för annat ändamål vidröras. För min del vågar jag derföre vördsammast föreslå, att höglofliga Ridderskapet och Adeln måtte besluta i enlighet med ett förslag som väckts, att anslå en miljon för fängelsebyggnaderna, men att utgå endast ur bränvinsskatten, så att hvad utskottet nu påfört bevillningsmedlen för detta ändamål må derifrån utstrykas.

Herr *Snellman*. J. V.: Det är nog ledsamt att nödgas upptaga det höglofliga ständets tid med att vederlägga hvarjehanda ogrundade beskyllningar. Jag kunde gerna lemna dem derhän. Men då jag fruktar, att de möjligen skulle kunna tagas för grundade och falla den sak till last, för hvilken jag talat, så anser jag mig tvungen att med några ord undanröjda dem.

Herr *Mechelin* har behagat påstå, att mina åsigtter äro mycket gammalmodiga. Det kan väl så vara. Men i hvad han anført har han icke anført bevis derför. Han har påstått, om jag förstod honom rätt, att jag skulle anse ständerna vara absolut bundna af en föregående landtdags beslut. Något sådant har jag icke yttrat. Jag har endast sagt, att det vore önskligt att ständernas beslut icke må vackla från landtdag till landtdag. Om ändringar af en kommande landtdag ske, så borde de aldrig vara andra än sådana som äro grundade derpå att en föregående landtdag begått ett uppenbart misstag. Jag har låtit det enskilda fallet framstå, att ständerna hafva en förbindelse, emedan i sammanhang med ständernas åtagande att lemna medel till fängelsereformen äfven, de lagar utfärdats, som nu vänta på publikation. Jag har icke heller som en annan talare tillräknat detta ständerna ensamt, att de lofvade, hvad de icke kunde hålla. Jag har icke ens på något vis tillräknat det dem såsom skuld. Men då detta löfte icke kunde uppfyllas under närmaste framtid, men numera utan svårighet kan honoreras, så har jag ansett detta vara ett ständernas åliggande. Icke heller har jag, såsom herr *Mechelin* säger, påstått att skilda skatter borde användas för skilda ändamål, eller hyllat någon synnerlig förkärlek härför. Detta har jag icke sagt och detta har jag icke yrkat. Jag har endast yrkat att, då ständerna hafva att tillgå medel, som inflyta genom en indirekt skatt, genom accis, ständerna icke skola pålägga landets innevånare nya skatter med inbesparande af denna tillgång. Det är visst santt, att en del af bränvinskonsumtionen erfordras för industrin, men denna del är ganska ringa. Den stora massan af tillverkningen åtgår till bränvinssupandet. Den skatt, som härvid får betalas, är en frivillig gård. Den är frivillig likasom supandet. Man må säga att hvardera äro nödvändiga, men det beror dock på att förtära mera eller mindre, att motarbete vanan eller lemna den fritt spelrum. Jag påstår icke, att ett måttligt förtärande af bränvin är en absolut förkastlig vana, men jag påstår att det är ett förtärande, som människan kan undvara; och derföre, om någon vill njuta deraf, åtager han sig frivilligt att betala skatten. När man nu har sådana penningar att tillgå, så anser jag det vara principiellt

orätt att pålägga nya skatter, såsom ständerna det gjort, ökat bevillningen, föranledt sjöfartsavgiftens påläggande och nu stå i begrepp att öka kartasigillataafgiften. Icke heller har jag, såsom herr Mechelin säger, om jag rätt uppfattat honom, yrkat, att lån för jernvägsbyggnader icke borde upptagas. Jag yrkade blott, då det var fråga om jernvägsbyggnader att, om det nu skulle vara fråga om låns upptagande, jag skulle hafva afstyrkt sådant. Det var endast därför att nu öfverflödiga besparingar funnos, som jag föreslog deras användande till jernvägsbyggnader.

10 Afven herr Schauman har roat sig med att lägga en hithörande beskyllning till de öfriga. Han har nemligen sagt, att då jag förordade jernvägsbyggnaderna, så visste jag icke något annat sätt att använda medlen. Tvärtom; jag sade redan då att om de herrar, som yrkade på att inga jernvägar skulle byggas, hade föreslagit någon annan nyttig användning, skulle jag ingalunda underlåtit att åtminstone understödja en sådan, och jag började mitt andragande med den uttryckliga förklaringen, att jag hade just denna utgift för fängelseväsendet in petto och framdeles skulle komma fram med den. Herr Schauman hade alltså, såvidt jag rätt uppfattat hans ord, ingen anledning till sitt påstående.

20 Friherre von Troil har tagit saken så, som skulle jag hafva sagt, att ständerna haft skulder att betala till militiefonden. Jag har uttryckligen sagt, att Hans Majestät icke fordrade någon återbetalning, men att militiefonden har betalt räntor, hvilka det skulle ålegat ständerna att betala, och hvilka, ifall jernvägsbyggnaden uppskjutits, ständerna skulle hafva kommit att betala. Om jernvägsbyggnaden hade uppskjutits, till dess medel funnos i kommunikationsfonden tillräckliga att bestrida låneannuiteterna, hade ständerna kommit att betala dessa räntor. Jag vill nu tillägga, att jag anser detta Hans Majestäts nådiga
30 beslut för en lycka, så att jernvägsbyggnaden då kunde i följd af detta beslut påbegränsas. Men derigenom har också inträffat att, då allmänna statsfonden numera återbetalt dessa medel till militiefonden, ständerna hafva i militiefonden dessa miljoner disponibla, när det beslutas till värnepligt. De ingå i de besparingar, som militiefonden nu har för de första kostnaderna för värnepligten. Derigenom minskas ständernas utgifter för värnepligten, och derigenom att ständerna icke haft att betala sagde räntor ur kommunikationsfonden, hafva ständerna nu motsvarande tillgång i denna fond. Också hade det väl eljest kunnat
40 blifva fråga derom och varit billigt, att ständerna skulle hafva hafva anslagit till värnepligtskostnader en del af de medel som nu kunna användas till jernvägar och andra behof. Jag förordade visserligen mycket varmt byggandet af jernvägar, på det penningarne icke skulle ligga oanvända, och jag förordar också byggandet af Österbottniska jernvägen; men om tiden när jernvägsbyggnaderna skola påbörjas, vet jag icke att något blifvit beslutadt. Jag har icke påyrkat bestämmandet af någon viss tidpunkt, utan jag skulle tro att jag yttrat den önskan, att detta måtte öfverlemnas åt regeringen, på samma gång jag yttrade den förhoppningen att i händelse anslaget icke skulle blifva tillräckligt, regeringen skulle ur disponibla fonder kunna till arbetets afslutande
50 lemna förskott. Men såsom sagdt, om terminen, när arbetet skulle påbörjas, har jag icke talat. Likaså har jag icke varit närvarande, när anslag af ståndet beslöts härtill, så att jag dervid är fullkomligt oskyldig. Jag hoppas att jag genom detta yttrande har åtminstone ifrån det förslag jag tagit mig friheten väcka afvändt all menlig inverkan utaf de mot mig gjorda anmärkningarne. Jag tager mig friheten att vidhålla

detta förslag och hoppas på bifall dertill, så att ständerna må möjliggöra fängelsereformens genomförande. Huruvida tillräckligt många i det höglofliga ståndet dela min mening att, då penningar finnas, man icke bör pålägga landet nya skatter, och derföre äro ense med mig deruti, att hela anslaget för fängelserna bör utgå från bränvinsskatten och icke från allmänna bevillningen, således från en accis, hvars betalande öfver hufvud är frivilligt, och icke från en direkt skatt, som man pålägger äfven de jemförelsevis medellösa, och hvarmed man onödigtvis betungar alla, huruvida höglofliga ståndet delar denna min åsigt, derom måste jag kanske tvifla. Jag anser mig dock hafva uppfyllt en skyldighet, då jag uttalat den. 10

Herr *Snellman*, J. V.: Med anledning af hvad friherre von Troil senast yttrat, anhåller jag om att få förklara och erkänna, att jag icke är i stånd att med dokumenter vederlägga hans påstående, att militiefonden skulle blifvit af ständerna ersatt för ifrågavarande summa. Men emedan genom en glömska jag underlät att uppfriska mitt minne i den saken, lemnar jag den derhän. Jag nämner dock, att jag här gjorde mig underrättad. Icke heller kan jag förstå, hvarföre allmänna statsfonden betalat militiefonden, i händelse summan redan blifvit militiefonden af ständerna ersatt. Friherre von Troil har vädjat till samma testimonium som jag enskildt rådfrågat. Möjligt är dock, att jag i detta afseende misstagit mig. 20

Jag ber att få begagna tillfället att framhålla ett ytterligare bevekande skäl för mitt förslag, nemligen det att, då ständerna år 1872 förde anslaget för fängelserna på bevillningen, detta skedde af nödtvång, emedan medel icke funnos att tillgå af bränvinsskatten, på hvilken anslaget 1863 hade blifvit anvisadt, och emedan ständerna då ansågo fängelsereformen för en så ömmande sak, att de icke ville lemna den helt och hållet obeaktad. Nu finnes icke mera detta nödtvång. Må alltså anslaget återföras till sin rätta plats, på bränvinsskatten. Att vidare ingå på explikationer och polemiker, anser jag för onödigt och också icke skickligt, isynnerhet som det är detsamma, om jag huru många gånger som helst söker framhålla skilnaden emellan en accis, en indirekt skatt, sådan som bränvinsskatten, och en direkt skatt, en tvångsskatt, af ständerna pålagd, såsom allmänna bevillningen. Ekot svarar ändå alltid, att den ena skatten är bra för det ändamålet och den andra för ett annat, nemligen att detta vore mitt yrkande, och detta kan icke hjelpas; samma eko kommer att genljuda. 30

40

175 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 10., 11. & 13.XII 1877

Protokoll fördt hos Finlands Ridderskap och Adel

Herr *Snellman*, J. V.: Hvar och en, som genomläst Värnepligtsutskottets föreliggande förslag, torde väl med tillfredsställelse och tacksamhet hafva bemärkt och erkänt den samvetsgranna omsorg, hvarmed utskottet utfört sitt maktpåliggande uppdrag. Jag tviflar icke derpå, att icke förslaget äfven ur militärisk synpunkt torde vinna sakförståndiges bifall; men utskottet har också, jag måste säga, med öm omsorg sört derför, att rättigheten att försvara fäderneslandet och den uppoffring, som dermed är förenad, må så jemnt som möjligt tillkomma och falla på alla Finlands söner. 50

Må det förlåtas mig om jag särskildt gläder mig deröfver att jag